JAN VAN GOYEN
TEEKENINGEN

Uitg. Gebr. van Rijkom Amsterdam

DOOR

JAN VAN GOYEN

(LEIDEN 1596 – 1656 's GRAVENHAGE)

UIT HET RIJKSPRENTENKABINET TE AMSTERDAM

ZES EN TWINTIG STUKS IN CHRONOLOGISCHE VOLGORDE
UITGEGEVEN IN LICHTDRUK ONDER LEIDING VAN

J. PHILIP VAN DER KELLEN Dzn.

OUD-CONSERVATOR AAN HET RIJKSPRENTENKABINET

MET PORTRET VAN JAN VAN GOYEN

TEEKENINGEN

DOOR

JAN VAN GOYEN

(LEIDEN 1596-1656 's GRAVENHAGE)

UIT HET RIJKSPRENTENKABINET TE AMSTERDAM

ZES EN TWINTIG STUKS IN CHRONOLOGISCHE VOLGORDE
UITGEGEVEN IN LICHTDRUK ONDER LEIDING VAN

J. PHILIP VAN DER KELLEN Dzn.

OUD-CONSERVATOR AAN HET RIJKSPRENTENKABINET

MET PORTRET VAN JAN VAN GOYEN

GEBRS. VAN RIJKOM — AMSTERDAM

VAN DIT WERK ZIJN 100 GENUMMERDE EXEMPLAREN UITGEGEVEN, WAARVAN DIT No. 62 IS.

De Uitgevers:

Gebrs v. Rijkom

ERRATUM: Zin 2 van den tekst vervalt.
Dr. A. Bredius is wel in het bezit van een schetsboek met 86 heel kleine teekeningetjes door Van Goyen, begonnen 15 Mei 1644, voorstellende Hollandsche Gezichten in de duinen, aan het strand, langs den Rijn, enz.

JAN VAN GOYEN

(LEIDEN 1596–1656 's GRAVENHAGE.)

Na van af zijn tiende jaar verscheidene leermeesters te hebben gehad, o.a. Hendrick Clock te Leiden, om het glasschilderen te leeren, tot welke kunst hij zich echter niet aangetrokken gevoelde, kwam van Goyen, nadat hij in 1615 een reis door Noordelijk Frankrijk had gemaakt, voor een jaar op het atelier van Esaias van de Velde te Haarlem. (Een album met teekeningen op die reis gemaakt, is in het bezit van Dr. Abr. Bredius). Daarna ging van Goyen naar Leiden terug, huwde er in 1618, bleef in zijn geboortestad tot ongeveer 1634 en vestigde zich daarna in den Haag, waar hij tot aan zijn dood bleef.

Gememoreerd zij, dat Jan van Goyen verwoed heeft medegedaan aan den dwazen tulpenhandel van het jaar 1637 — dat hij, ook ten gevolge van speculaties in huizen, in het voorjaar van 1656 insolvent overleed in zijn woning in de Wagenstraat — dat hij zijn leerlingen Jan Steen en Jacques de Claeu (een zeldzaam voorkomende schilder, van wien het Rijksmuseum van Schilderijen een Stilleven bezit — Cat. 694) tot schoonzoons heeft gehad en dat ook Nic. Berchem, Herman Saftleven en Adr. van der Cabel zijn atelier hebben bezocht.

Er bestaan twee portretten van Jan van Goyen: een teekening in zwart en rood krijt door Anth. van Dijck gemaakt, toen hij in 1632 in Holland vertoefde, door Corn. Ploos van Amstel in Prentteekening gebracht, en een Ets door Carel de Moor, naar de schilderij van Gerard ter Borch, hier in lichtdruk toegevoegd.

Jan van Goyen heeft weinig geëtst, doch groot is het aantal schilderijen en nog grooter het aantal teekeningen door hem gemaakt.

Uitgebreider bijzonderheden betreffende van Goyen geven o.a. de artikelen van Dr. Abr. Bredius in Oud-Holland en die van F. L(ugt) in den catalogus van de „van Goyen-Tentoonstelling", gehouden in den zomer van het jaar 1903 door de Firma Frederik Muller & Co. in het Stedelijk Museum van Amsterdam. Deze expositie, bestaande uit een vijftigtal schilderijen, gedateerd tusschen 1621 en 1651 en uit bijna 100 teekeningen, gemaakt tusschen de jaren 1624 en 1653, waarbij nog waren gevoegd de etsen uit het Rijksprentenkabinet, gaf een bijna volledig overzicht van het talent van Jan van Goyen, als Schilder, Teekenaar en Etser.

De teekeningen van Jan van Goyen, die hierbij in lichtdruk gaan, zijn alle van den naam of het monogram van den teekenaar en het jaartal der vervaardiging voorzien. De vroegst gedateerde teekeningen dragen den naam van van Goyen voluit, de latere alléén het monogram. Er bestaan maar weinige teekeningen waarop noch naam, noch monogram of jaar voorkomen.

De nos. I en II van de in dit album gereproduceerde teekeningen doen zeker niet vermoeden, dat het talent van van Goyen zich later zoo heel anders zou uiten.

Schijnen de vroegste teekeningen op het eerste gezicht een beetje onbeholpen gedaan, bij aandachtige beschouwing is dit niet zoo. Vooral no. I „Kermis", waarin de invloed van Esaias van de Velde te bespeuren valt, is meesterlijk. Ook te oordeelen naar deze teekening, is het jammer, dat van Goyen dit genre heeft laten varen en zich bijna uitsluitend heeft toegelegd op het weergeven van landelijke voorstellingen.

Maar hoe innig-juist wist van Goyen het landschap uit te beelden. Van alle kanten heeft hij het landschap bekeken en hoe gemakkelijk viel het hem alles ongezocht-eenstemmig te stoffeeren en voldragen — dat wil zeggen, niet schetsachtig — weder te geven.

De teekening „Offerande aan de Schilderkunst" (no. 26), kort voor den dood van van Goyen (27 April 1656) gemaakt, is blijkbaar een allegorie op het naderende einde van den voornamen kunstenaar.

LIJST DER AFBEELDINGEN

Portret van JAN VAN GOYEN. Ets door CAREL DE MOOR (Leiden 1656—1738 Warmond), naar de schilderij van GERARD TER BORCH (Zwolle 1617–1681 Deventer), thans te Weenen.

Portret van Jan van Goyen

Ets door Carel de Moor,
naar de Schilderij van Gerard ter Borch.

JAN VAN GOYEN

JAN VAN GOYEN

JAN VAN GOYEN

JAN VAN GOYEN

JAN VAN GOYEN

JAN VAN GOYEN

JAN VAN GOYEN

VII

JAN VAN GOYEN

JAN VAN GOYEN

JAN VAN GOYEN

JAN VAN GOYEN

JAN VAN GOYEN

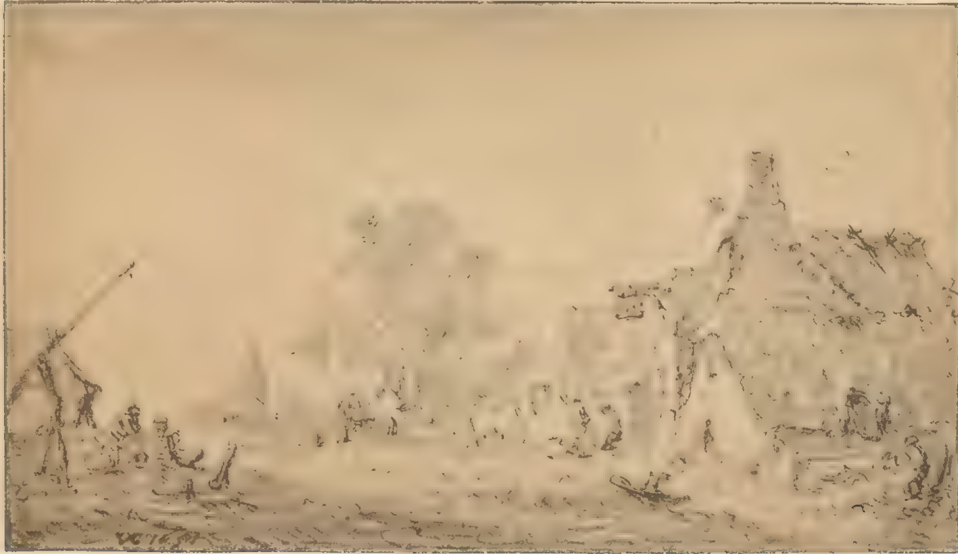

XII

JAN VAN GOYEN

JAN VAN GOYEN

JAN VAN GOYEN

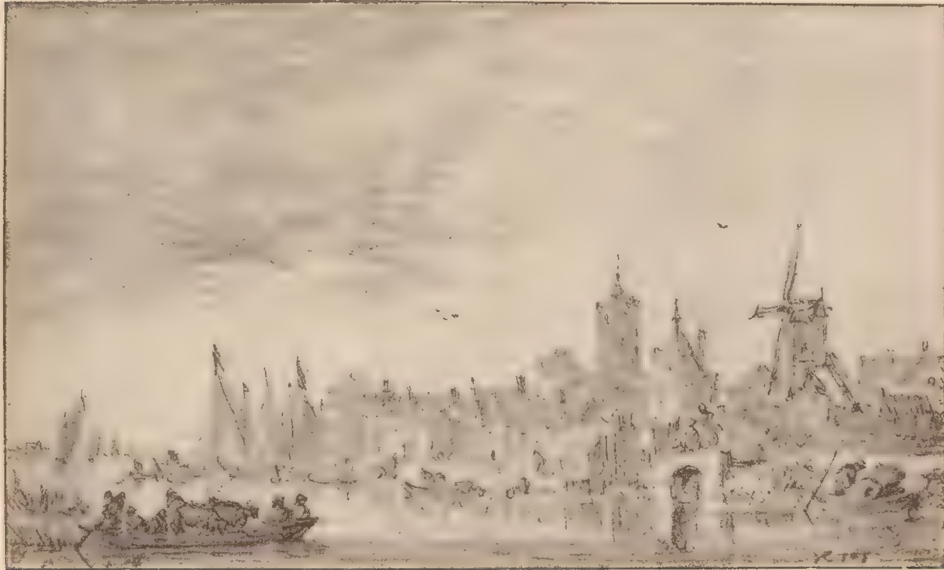
JAN VAN GOYEN

JAN VAN GOYEN

JAN VAN GOYEN

JAN VAN GOYEN

JAN VAN GOYEN

JAN VAN GOYEN

XXI

JAN VAN GOYEN

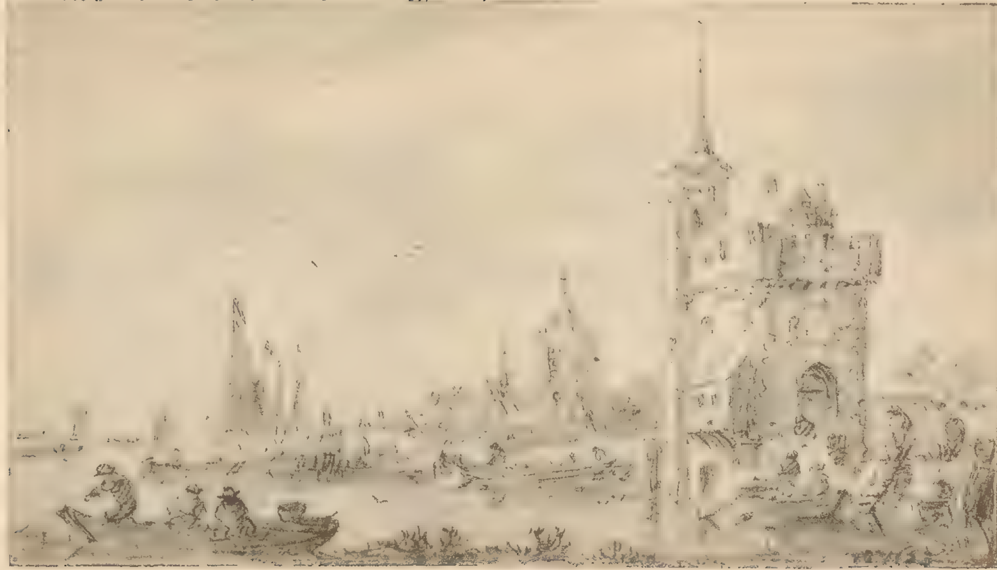
JAN VAN GOYEN

JAN VAN GOYEN

JAN VAN GOYEN

JAN VAN GOYEN

